

KAMIL PERESZLUCHA

Magister

Akademia Humanitas w Sosnowcu

Stowarzyszenie Edukacji i Nauk Prawnych „Institutum Iuris”

ORCID: 0009-0000-2717-587X

e-mail: kamilpere@o2.pl

DOI: 10.5281/zenodo.22903788

SPRAWOZDANIE Z OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ „WSPÓŁCZESNE PRAWO KARNE W OBLCIEZU WYZWAŃ XXI WIEKU: DOKTRYNA, LEGISLACJA, PRAKTYKA” (29 SIERPŃIA 2026 R.)

29 sierpnia 2026 r. odbyła się w formule online Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Współczesne prawo karne w obliczu wyzwań XXI wieku: Doktryna, legislacja, praktyka”, zorganizowana przez Stowarzyszenie Edukacji i Nauk Prawnych „Institutum Iuris”. Wydarzenie poświęcone było aktualnym problemom prawa karnego materialnego, procesowego i wykonawczego, rozpatrywanym z perspektywy dogmatycznej, legislacyjnej i praktycznej, ze szczególnym uwzględnieniem wyzwań związanych z rozwojem sztucznej inteligencji, cyberprzestępczością oraz przestępczością gospodarczą. Patronat honorowy nad konferencją objęło Doktoranckie Forum Uniwersytetów Polskich, patronatu udzieliły Stowarzyszenie na Rzecz Poradnictwa Obywatelskiego „Dogma”, platforma „Prawo dla Ciebie” oraz portal dlaStudenta.pl, a patronat medialny sprawowały czasopismo naukowe „Przegląd Karnistyczny” oraz portal wKatowicach.eu. Program obrad objął sześć paneli tematycznych, w tym panel inauguracyjny, w ramach których w toku obrad trwających niespełna dziewięć godzin wygłoszono łącznie 36 referatów.

Obrady otworzył mgr Kamil Pereszluha, Prezes Zarządu Stowarzyszenia Edukacji i Nauk Prawnych „Institutum Iuris”, który powitał zgromadzonych gości i prelegentów. Działalność Stowarzyszenia przybliżyli następnie Nikola Pereszluha, Wiceprezes Zarządu oraz mgr Magdalena Czorny, Członek Zarządu ds. Organizacyjnych.

Panel inauguracyjny, zatytułowany „Współczesne wyzwania prawa karnego – doktryna, praktyka i kierunki rozwoju”, poświęcony był najważniejszym współczesnym wyzwaniom stojącym przed prawem karnym, obejmującym zarówno kierunki rozwoju dogmatycznego i legislacyjnego, jak i problemy związane z praktycznym funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości. Panel moderował mgr Kamil Pereszluha. Jako pierwsza głos zabrała prof. dr hab. Olga Sitarz (Uniwersytet Śląski w Katowicach), członkini Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego, która przedstawiła główne założenia prac Komisji oraz kierunki podejmowanych przez nią działań legislacyjnych. W dalszej kolejności adw. Paweł Matyja

wyłosił referat „Winny od pierwszego podejrzenia, czyli domniemanie niewinności w praktyce”, poświęcony rozdziewkowi między normatywnym modelem zasady *praesumptio innocentiae* a jej faktycznym funkcjonowaniem w praktyce wymiaru sprawiedliwości. Kolejne wystąpienie, r.pr. Adriana Szydlika (Kancelaria AS Legal & Tax, patron Konferencji „Prawo dla Ciebie”), dotyczyło dopuszczalności materiałów generowanych przez sztuczną inteligencję jako dowodu w postępowaniu karnym. Następnie prof. dr hab. Katarzyna Dudka (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) omówiła model postępowania przygotowawczego oraz czynniki wpływające na jego kształt, a dr Andrzej Chmiel (UMCS) odniósł się do rzymskiego procesu karnego, wskazując, które z jego rozwiązań *mutatis mutandis* pozostają aktualne wobec wyzwań stojących przed współczesnym wymiarem sprawiedliwości. Z kolei adw. Marta Hermanowicz (Filipiak Babicz Legal & Tax) przedstawiła nowe typy przestępstw środowiskowych, omawiając *ratio legis* tej odpowiedzi ustawodawcy na współczesne zagrożenia. Panel zamknęło wystąpienie mgr Marceliny Witek (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), poświęcone problematyce odpowiedzialności państwa za odmowę współpracy z Międzynarodowym Trybunałem Karnym w sytuacji, gdy Trybunał nie dysponuje własnymi środkami wykonawczymi. Panel zakończyła dyskusja.

Panel II, „Sztuczna inteligencja, deepfake i nowe technologie w prawie karnym”, moderowała mgr Barbara Novak. Obrady poświęcone były prawnokarnym aspektom wykorzystania sztucznej inteligencji i nowych technologii. Panel otworzyło wystąpienie adw. Marka Maślanki, który omówił praktyczne wyzwania związane z wykorzystaniem materiału typu deepfake jako dowodu w postępowaniu karnym z perspektywy obrońcy i sądu. W dalszej części dr Jakub Kosowski (Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie) przedstawił zagadnienie skutecznego zwalczania zjawiska deepfake w ujęciu dogmatycznym oraz na tle doświadczeń wybranych państw Unii Europejskiej, łącząc analizę *de lege lata* z postulatami *de lege ferenda* i uwzględniając trudności procesowe związane ze ściganiem przestępstw popełnianych za pośrednictwem Internetu. Patrycja Kałuża (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach) zwróciła uwagę na rozdziewk między tempem rozwoju technologii generatywnych a przystosowaniem do niego przepisów prawa karnego, wskazując na wyzwania związane z oszustwami wykorzystującymi podrobiony głos i wizerunek, kradzież tożsamości oraz trudnościami dowodowymi w ustalaniu sprawcy treści wygenerowanej przez algorytm. W konkluzji opowiedziała się za elastycznymi definicjami ustawowymi zamiast mnożenia przepisów dedykowanych poszczególnym technologiom. Kamil Trąbała (Uniwersytet Śląski w Katowicach) podjął problem sprawstwa przy wykorzystaniu systemów sztucznej inteligencji, stawiając tezę, że rzeczywistym wyzwaniem nie jest brak możliwości „ukarania algorytmu”, lecz ryzyko nieadekwatnego przypisania odpowiedzialności człowiekowi za skutek działania systemu, nad którym nie sprawował on pełnej kontroli. Co więcej odwołał się przy tym do koncepcji luki odpowiedzialności Andreasa Matthiasa oraz modeli Gabriela Hallevy'ego. Tematykę sztucznej inteligencji i jej wpływu na odpowiedzialność karną rozwinęły mgr Paulina Waszkiewicz (Wyższa Szkoła Kultury Zawodowej) oraz mgr Martyna Sowa (Uniwersytet Szczeciński), które wspólnie wyłosiły referat poświęcony sztucznej inteligencji a namowie i pomocy do samobójstwa. Aleksandra Spyrka (UKSW) omówiła wybrane problemy odpowiedzialności karnej związane z wykorzystaniem AI jako narzędzia popełniania przestępstw, w tym kwestię ustalenia zamiaru sprawcy posługującego się takim narzędziem.

Wiktoria Nowocień (Uniwersytet Warszawski) przedstawiła referat „Od wrogiego przejęcia do przestępstwa korporacyjnego”, w którym wyznaczyła granicę między agresywną, lecz legalną strategią transakcji fuzji i przejęć a zachowaniem uzasadniającym reakcję prawnokarną, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania sztucznej inteligencji do generowania fałszywych komunikatów i deepfake'ów w procesie przejęcia spółki. Panel zamknęła Weronika Smile (Uniwersytet Vizja), która na przykładzie certyfikowanych medycznych algorytmów diagnostycznych omówiła prawnokarną kwalifikację winy lekarza za naruszenie zasad *lex artis*, w tym problem tzw. błędu automatyzacji, polegającego na bezkrytycznym akceptowaniu diagnoz stawianych przez sztuczną inteligencję. Panel zwińczyła dyskusja.

Panelowi III, „Cyberprzestępczość, dowody cyfrowe i bezpieczeństwo w przestrzeni internetowej”, przewodniczyła Nikola Pereszlucha. Obrady poświęcone były współczesnym zagrożeniom związanym z cyberprzestępczością, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki dowodów cyfrowych, anonimowości w internecie oraz wyzwań stojących przed organami ścigania w przestrzeni cyfrowej. Panel otworzyła Roksana Terpińska (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie) referatem o dowodzie z podsłuchu operacyjnego w kontekście cyfryzacji komunikacji, analizując dopuszczalność dowodów pozyskanych z naruszeniem prawa w świetle art. 168a k.p.k. oraz kontrowersje wokół tzw. owoców zatrutego drzewa i instytucji zgody następczej. Aleksandra Panek (Uniwersytet Rzeszowski) omówiła regulacje międzynarodowe dotyczące cyberprzestępczości, w tym konwencję budapeszteńską z 2001 r. oraz podpisaną w ubiegłym roku konwencję ONZ przeciwko cyberprzestępczości, a także wybrane przepisy Kodeksu karnego odnoszące się do przestępstw popełnianych za pomocą środków masowego przekazu, w tym patostreamingu. Z kolei lic. Klaudia Puczkowska (UMCS) podjęła temat anonimowości w Internecie z perspektywy skuteczności ścigania cyberprzestępców, analizując znaczenie adresów IP i innych danych cyfrowych oraz wpływ technologii VPN i sieci Tor na możliwość identyfikacji sprawcy, i postawiła tezę o względnym, a nie absolutnym charakterze anonimowości sieciowej. Olesya Vasylyk (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie) poddała dogmatycznej ocenie spójność polskich regulacji dotyczących mowy nienawiści, wskazując na luki w penalizacji związane z brakiem wyraźnej ochrony ze względu na wiek, niepełnosprawność, płeć czy orientację seksualną, wykraczające poza zamknięty katalog znamion z art. 256 i 257 k.k. Panel zamknęła Agata Domańska (Uniwersytet w Białymstoku), która oceniła adekwatność art. 200a k.k. wobec współczesnych mechanizmów groomingu internetowego, w tym wykorzystywania przez sprawców fałszywych tożsamości i narzędzi opartych na sztucznej inteligencji. Obrady panelu zwińczyła dyskusja.

Panelowi IV, „Przestępczość gospodarcza, korupcja i współpraca międzynarodowa”, przewodniczył mgr Kamil Pereszlucha. Obrady koncertowały się na prawnokarnych aspektach przestępczości gospodarczej i korupcji, obejmując również problematykę odpowiedzialności karnej w postępowaniach restrukturyzacyjnych oraz znaczenie współpracy międzynarodowej w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej. Jako pierwszy głos adw. Paweł Dziekański w referacie „Obrona w sprawach gospodarczych” wyjaśnił, dlaczego skuteczne prowadzenie procesu karnego w tej kategorii spraw wymaga od obrońcy rozumienia realiów biznesowych. Karol Bogdański (Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie) wyznaczył granicę między czynnościami dokonanymi *in fraudem creditorum*, penalizowanymi na podstawie art. 300–302 k.k., a czynnościami dopuszczalnymi w ramach postępowania restrukturyzacyjnego,

formułując postulat wprowadzenia klauzuli wyłączającej odpowiedzialność karną za czynności dokonane pod nadzorem organu tego postępowania. Z kolei adw. Maria Bergmann omówiła problem kwalifikacji świadczeń w systemie refundacji leków i wyrobów medycznych jako wynagrodzenia albo korupcyjnej korzyści majątkowej. Panel zamknęło wystąpienie mgr Aleksiego Chowańca (Collegium Witelona) na temat roli i skuteczności współpracy międzynarodowej w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej, w którym scharakteryzował kompetencje i mechanizmy działania Interpolu, Europolu, OLAF-u oraz Eurojustu. Panel zamknęła dyskusja uczestników.

Panelowi V, „Prawo karne wykonawcze, szczególne obszary odpowiedzialności i funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości”, przewodniczyła mgr Magdalena Czorny. W ramach obrad poruszono zagadnienia związane z wykonywaniem kar i środków reakcji karnej, funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości oraz szczególnymi obszarami odpowiedzialności karnej, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony praw osób pozbawionych wolności i małoletnich. Jako pierwszy głos zabrał mgr Łukasz Sitkowski (UKSW), który otworzył panel referatem o realizacji prawa osób pozbawionych wolności do uczestnictwa w nabożeństwach religijnych, zestawiając regulację prawną z praktyką penitencjarną. Następnie mł. chor. Służby Więziennej, lic. Tomasz Drażkowski (Akademia Wymiaru Sprawiedliwości) ocenił skutki projektowanego rozszerzenia zakresu stosowania Systemu Dozoru Elektronicznego, omawiając projekt nowelizacji Kodeksu karnego wykonawczego (nr UD397), który przewiduje objęcie dozorem elektronicznym skazanych na karę do 3 lat pozbawienia wolności, którym do odbycia pozostało nie więcej niż 1,5 roku – w miejsce dotychczasowego limitu sześciu miesięcy; wskazał zarówno na potencjalne korzyści tej zmiany, takie jak odciążenie zakładów karnych, jak i na wyzwania organizacyjne związane z obsługą większej liczby osób nadzorowanych. W dalszej części panelu mgr Michał Pfanhauser (Uniwersytet Wrocławski) przeanalizował, czy obecny katalog kar i środków reakcji karnej pozwala w sposób odpowiedni ograniczać prawa i wolności związane z korzystaniem z sieci telekomunikacyjnych, formułując postulaty *de lege ferenda*. Z kolei lic. Magdalena Rudzka (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) omówiła wyzwania, jakie przed prawem karnym wojskowym stawiają zjawiska patologiczne w Siłach Zbrojnych RP, takie jak mobbing, tzw. fala czy korupcja, wskazując na hermetyczność środowiska wojskowego jako czynnik utrudniający działanie tradycyjnych mechanizmów kontroli społecznej oraz na rolę Żandarmerii Wojskowej w ściganiu tych czynów. Następnie mgr Bartłomiej Śmiałkowski (Uniwersytet Pomorski w Słupsku) zbadał granice autonomii postępowania dyscyplinarnego wobec postępowania karnego policjanta w świetle zasady *ne bis in idem*, dochodząc do wniosku, że autonomia ta, choć uzasadniona odmiennością funkcji obu reżimów, nie ma charakteru absolutnego i musi być wyznaczana przez prawo do obrony oraz domniemanie niewinności. Oliwia Przywoźna (UWM) skonfrontowała normatywny charakter tymczasowego aresztowania jako środka *ultima ratio* z praktyką jego automatyzacji i wielokrotnego przedłużania, odwołując się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w tym zakresie. Panel zamknęła dr Katarzyna Osiak-Krynicka (UMCS), która zastanowiła się, czy instytucja reprezentanta dziecka w procesie karnym rzeczywiście stanowi skuteczną gwarancję ochrony praw małoletniego pokrzywdzonego. Panel zamknęła dyskusja podsumowująca poruszone zagadnienia.

Panelowi VI, „Granice odpowiedzialności karnej i współczesna polityka kryminalna”, przewodniczyła Nikola Pereszlucha. Przedmiotem obrad były granice ingerencji prawa karnego w życie społeczne, zasadność rozszerzenia zakresu kryminalizacji oraz wyzwania związane z kształtowaniem skutecznej i proporcjonalnej polityki kryminalnej. Aleksandra Przygodzka (Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie) omówiła granice kryminalizacji w świetle zasad *ultima ratio*, proporcjonalności oraz *nullum crimen sine lege*, stawiając tezę, że skuteczna polityka kryminalna nie może polegać wyłącznie na poszerzaniu zakresu odpowiedzialności karnej. Z kolei mgr Rozalia Piotrowska przeanalizowała ewolucję odpowiedzialności karnej za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości na tle art. 178a k.k., stawiając pytanie, czy zaostrzanie sankcji rzeczywiście przekłada się na poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym, czy też o skuteczności decydują raczej wykrywalność czynów i intensywność kontroli drogowych. W dalszej części panelu r.pr. Jakub Kulczyński odniósł się do procedowanego poselskiego projektu ustawy (druk nr 2212) przewidującego kryminalizację alienacji rodzicielskiej, przedstawiając argumenty za i przeciw takiemu rozwiązaniu w świetle zasady subsydiarności prawa karnego. Z kolei mgr Karolina Piech (Uniwersytet Wrocławski) omówiła praktyczne problemy ochrony zwierząt w prawie karnym, w tym trudności dowodowe w sprawach dotyczących znęcania się nad zwierzętami oraz znaczenie opinii biegłych lekarzy weterynarii. Panel zamknęło wystąpienie mgr Mateusza Kazanowskiego (UKSW) poświęcone skutkom wadliwej legislacji na przykładzie art. 223a i 223b Kodeksu karnego. Panel zakończyła dyskusja.

Obrady zamknął mgr Kamil Pereszlucha, Prezes Zarządu Stowarzyszenia Edukacji i Nauk Prawnych „Institutum Iuris”, który podsumował przebieg konferencji oraz podziękował prelegentom, moderatorom, patronom i uczestnikom za udział w wydarzeniu i przygotowanie merytorycznych wystąpień.

Konferencja pokazała, że dynamiczne przemiany technologiczne, społeczne i gospodarcze stawiają przed prawem karnym nowe wyzwania, wymagające zarówno krytycznej oceny obowiązujących regulacji, jak i formułowania postulatów *de lege ferenda*. Objęła ona szerokie spektrum zagadnień – od klasycznych instytucji procesu i prawa karnego wykonawczego po problemy dopiero kształtujące doktrynę, takie jak odpowiedzialność karna związana z wykorzystaniem sztucznej inteligencji i technologii deepfake, którym poświęcono znaczną część obrad. Zestawienie perspektywy naukowej, reprezentowanej przez przedstawicieli ośrodków akademickich z różnych części Polski, z doświadczeniem praktyków – adwokatów, radców prawnych oraz przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości i Służby Więziennej – pozwoliło na wieloaspektową dyskusję nad kierunkami rozwoju współczesnego prawa karnego.